

2
741. h 28
2
A W D Y L

A R

DYMHORAU Y VLWYZYN,

T E S T Y N

CYMDEITHAS Y GWYNEZIGION

I

EISTEZVOD Y BALA, 1793.

G A N

R I C H A R D P O W E L L,

O

Y S P Y T T Y I V A N.

Cafant bawb eu teithi llawen vi Brython,
Ceintor cyn elwç, cathyl hezwç, a hinon.

MYRZIN.

LLUNDAIN:

ARGRAFWYD DAN HAWL YR AWDUR, 1793.

A. W. D. I. I.

BYMOR & W. W. W. I. I.

CYMBELINAS Y GWYLLIWR

39.
6. 7.
200 *

AWDYL Y TYMHORAU*.

ENGLYNION.

DARWEINIA† di'r Awenyz, gain aniaſſ,
Gân enwawg a çelvyz;
Ti fyz golovyn zovyn zevnyz,
Sylwezawl a bywiawl byz !

Attolygav NAV am nerth, a llevav
Am y lleuver‡ prydverth,
Gorawen § vy Awen verth ||,
A'i hiawn gynnyrç yn gannerth ¶.

* Yr Awdyl hon, ar y Pedwar Mesur ar Hugain Cerz Davawd, â varnwyd yn heuzu yr Ariandlws yn Eistezvod y Bala am y vlwyzyn, 1793.

Cymhwys yw dal sylw, vod rhai Geiriau yn cael eu harver yma nad ynt gyfredin drwy y wlad, er eu bod hwyrac i gyd yn fathredig mewn mânau neilltuawl; gah hyny, maent yn govyn yr yçydig o eglurâad à welir yn y nodau canlynawl.

Yn nefav rhaid sôn am rai llythyrenau yn yr Argrafiad hwn, dan enw diwygiad o ambell beth gwrthun yn y Llythyræth, yn ol yr arver gyfredin; ac er mwyn adveryd yr Egwyzawr Gynmraeg, bob yn yçydig i'w çyfevin arzuniant. Evelly, arverwyd ç yn lle CH; ac Z yn lle DD; ac V yn lle F; ac F yn lle FF, a PH. Ovni dieithraw gormod ar lwybyr yr anhyzysg fyz yn ein hattal rhag arver mwy o lythyrenau newyzion ar y tro yma; ond ve wêl y cywrain y dylefid çwanegu rhai ereill yn lle NG, NGH, LL, MH, NH, RH, a TH, mal yr oez yn yr hên amfer.

† Dyliva, dwg ynghyd, neu lunia. ‡ Goleuni. § Llawenyz.

¶ Harz. ¶ Cynnorthwy.

Ym' zal, yma i zylyn â'm harwest*
 Dymhorau y vlwyzyn,
 A'r nodau certh à berthyn
 I mi eu rhozi ar hyn.

Gorug Iôr y Tymhorau i luniaiz
 Gyvlawni y cylçau,
 Ac yn ol ei reolau,
 Obry o hyd i barâu.

Gwanwyn gwâr hygar, a Hâv melynaiz,
 Molwynawg† Gynhauav,
 Ac avrywawg vawr Auav,
 Pedwar rhan cydran eu cav.

Eu gosod mewn bôd yn bêr, i luniaw
 Yr olwynawg Amfer,
 O lendid, a cyvlawnder,
 Yn odiaeth à wnaeth y NER.

Pob rhan o'u hanian hynod à ganant
 Ogonez y Duwdod ;
 Eu Rhi vyz yn rhyvezod,
 Tra bo cwyth byth am eu bôd.

* Darluniad y mezyliau, fev cân.

† Toreithiawg, yn llawn cnwd, neu dyviant.

Y GWANWYN.

Y Gauav çwerwav ei çwyl à ballawz,
Dawr * in' bellaç zyfgwyl
Gweled byd hyvryd ei hwyl,
Mireinwç † tymhor anwyl.

Dyred vwyn Wanwyn dan wenu, gwawria
I'n gorhoen ‡ lonyçu,
Wedi rhyvez ziwezu
Y dieifor § dymhor du!

Wyd bigawg, cuçlawg yn cyçwyn d'yrva,
D'ai oervel i'th orllwyn ||;
Dymhor llefol adolwyn ¶,
Mae d'olygiad mād a mwyn?

Oç! trwm a gorthrwm yw'r gwynt, ac anwar
Zilaçar ** zu luçynt ††,
A hwyliawg yw ei helynt,
A'i ymgais gwrz ‡‡ megis gynt.

* Dyledus, gwiw, neu iawn. † Tegwç.
‡ Dedwyz, hoenus. § Digymhar. || Canlyn.
¶ Attolwg. ** Dizysglaer. †† Rhuthyr. ‡‡ Cadarn.

Yr iâ oer lén, a'r eiry-wlaw 'n erwin,
 Sy'n araws heb beidiaw;
 A gâir un mād dreigliad draw
 Tebyg eu myned heibiau?

Llawenâav! gwelav argoelion anwyl
 O wyneb hîn dîrion;
 Dyfgwyliav, o'm dwys galon,
 Bellaç vyd hyvryd o hon.

Nyça'r Haul, araul ei wêz,
 A'i lygad gloyw ei agwez,
 A hediad i'r Gyhydez* o giliau
 Y Dëau, a'i duez.

Daeth yn hydyr† â'i derydyr da,
 Ail cawr â'i ervawr yrva,
 Val nad all hynt gwynt, nag iâ, mwy gafael
 Un gavael yn gyva.

Ac *Eölus*‡ à giliawz,
 Ar ethryb§ lwyr a'i ruthyr blawz ||;
 Tröai'r huan¶ tra rhywiawg
 Naws y diviawg** nes dovawz.

* Yr adeg pan yw cyhyd dyz a nôs.

† Cwyrn.

‡ Llywodraethyz y gwynt, yn ol dysg a rhiniau Groeg a Rhuv-
 ain, cyn amser eu goleuni.

§ Açaws.

|| Tervysglyd.

¶ Haul.

** Nawswyllt, nu ziriad.

Darvu'n ewybyr* i'r wybren
Ziofsg ei dwys zu wifg dén;
Nyça'r awran, llyna'n llwyr
Harz-wifg awyr zyfgywen †!

Weithian gwiwlan y gwelir
Holl vwriad y llavurwr,
A'i iawn oglyd yn eglur,
I ziwyd drin y zaezar.

A'i dwymyn dail o'i domen daw
I'r maes glân, wr grymus glew,
A feirç rym ei forç a'i raw,
I'w çwalu, a'i daenu'n dew.

Yr arzwr llym cyvlym cais
At ei aradyr tra eirioes ‡,
A gŷr ei wez, lanwez lwys,
A'r cethrain § milain i'r maes.

Yma'n llawn, mal dyn mewn llîd,
Yn vyrbwyll diwyll ei dud || —
Cyvlwr yr hauwr îs rhôd,
I'r âr clau yw hau ei hâd,
Heb gwl, a mezwl y mêd
Y llawnav gynhauav gnwd,
Yn wobr ei waith yn ei bryd.

* Buan.

† Yfblennyz.

‡ Gwyç.

§ Gwyalen yçain.

|| Tir.

Drwy gyfraw hyll daw'r ôg from,
Y zae'r za dryllia'n drwm,
Er toi'n wyç yr hâd di nam,
I bydru, braenu heb rym,
A marw dro mor wyw ei drem,
Ond ê ni eginâ dim.

Mor hoyw'n estyn mae'r hên *Auster*,*
Cwyth ei anadyl iaç a thyner,
Hyd areul-ber dir Albion †:
Yma'n llefawl mae'n lliosawg
Zeigyr o wllithoez hygar leithiawg,
A gwawr eurawg yr awrhon.

Croyw-wlaw creulon
Mal dwys amyl dôn —

A lwyr çwâl o'r uçelion
Hyd y zae'r hawzgar hon.

Wedi daw amyl gawod.
Gwelir hynod glaer hinon:
Wele'r gwyn-haul wâr gynnyrç
Diva'r llenyrç deivyr ‡ llawnion.

* Gwynt y Dëau.

† Prydain.

‡ Dyvroez.

Nyça hyvaith uçavion tra amlwg,
 Ac asferw * olwg afur wiwlon;
 Gwelav, o fylwav, ifelion daear
 Hawzgar, mwygl-liwgar, â'm golygon

Mwydig † lyfiau, mād a glwyfion,
 Draw fy liwdeg dros waelodion,
 Ar y dolyz, rai diwaelion,
 Syw ‡ yn tarzu——ys ynt heirzion!

Dacw advywiad coed vu wywon,
 A theg adail o zail eizilon,
 O gyfgawd eirioes, â gwisg dirion
 Oll yn eu hiliaw â llun howylon.

Llyna'r blodau,
 Heirz â nodau
 Amryw liwiau,
 O mor loywon!

Ar y glynau,
 A'r dyfrynau,
 Hof yw'r tyrau
 A'u friw § tirion.

* Dysglaer, neu ysblennyz.

† Ir, neu lawn o nôz.

‡ Hoyw.

§ Gwêz, neu bryd.

Drwy gyfraw hyll daw'r ôg from,
Y zae'r za dryllia'n drwm,
Er toi'n wyç yr hâd di nam,
I bydru, braenu heb rym,
A marw dro mor wyw ei drem,
Ond ê ni egina dim.

Mor hoyw'n estyn mae'r hên *Auster*,*
Cwyth ei anadyl iaç a thyner,
Hyd areul-ber dir Albion †:
Yma'n llefawl mae'n lliosawg
Zeigyr o wllithoez hygar leithiawg,
A gwawr eurawg yr awrhon.

Croyw-wlaw creulon
Mal dwys amyl dôn —

A lwyr çwâl o'r uçelion
Hyd y zae'r hawzgar hon.

Wedi daw amyl gawod.
Gwelir hynod glaer hinon:
Wele'r gwyn-haul wâr gynnyrç
Diva'r llenyrç deivyr ‡ llawnion.

* Gwynt y Dëau.

† Prydain.

‡ Dyvroez.

Nyça hyvaith uçavion tra amlwg,
 Ac asferw * olwg afur wiwlon;
 Gwelav, o fylwav, ifelion daear
 Hawzgar, mwygl-liwgar, â'm golygon

Mwydig † lyfiau, mād a glwyfion,
 Draw fy liwdeg dros waelodion,
 Ar y dolyz, rai diwaelion,
 Syw ‡ yn tarzu——ys ynt heirzion!

Dacw advywiad coed vu wywon,
 A theg adail o zail eizilon,
 O gyfgawd eirioes, â gwisg dirion
 Oll yn eu hiliaw â llun howylon.

Llyna'r blodau,
 Heirz â nodau
 Amryw liwiau,
 O mor loywon!

Ar y glynau,
 A'r dyfrynau,
 Hof yw'r tyrau
 A'u friw § tirion.

* Dyfsglaer, neu ysblennyz.

† Ir, neu lawn o nôz.

‡ Hoyw.

§ Gwêz, neu bryd.

Wele zeçrau

Yr eginau

Rhywiawg-weinion ;

Maent yn iraiz,

A'u lliw'n lwyfaiz,

Oll yn leifion.

Pêr impiau, a llyfiau llon,

Trwy y gerzi tra gwyrzion,

A welav yma'n wiwlon

Ac iawn eu lliw'r gynnwll* hon ;

Dacw'i mād darziad hyd dòn

Ein daear oll yn dewion ;

Mae glafwellt mawr ar glawr gwlad,

Croyw anneliad carnolion.

Ar y coedyz mae'r cu ehedion,

Adar â'u cynhes hydyr acenion ;

Açenez† ryvez i'r lôn à eiliant,

Dolyfsteiniant dlof-wawd hoyw union.

Trwyadl-weithiant (rai dilythion

O'u maint) i'w cu mintai cywion,

Yn llon mewn llwynau,

Mor bur amryw bau‡

Annezau newyzion.

* Tywyztêg.

† Caniadaeth.

‡ Bro.

Yr awran gwelir yr ŵyn gwaelion,
 Ar eu cynnyz y rywiau gw hion,
 Yn llamfaç, rai baç arab-wyçion,
 Heb erioed weled dybryd alon,*
 Nag i'w diva valäon †, na gauav,
 Un gwyw çwerwav, na'i guçiau oerion.

Diarynaig aig ‡ eigion, açefau §,
 A llýnau tra llawnion,
 Oll à hyrzant yn llu heirzion :
 Rhedai eilwaith o'r hudolion,
 Wr â genwair hir ac union,
 A bâç, çwerw aviaç, i'r avon,
 Drwy gymhell o'i ziçellion ei abwyd,
 Anavwyd y novion.

Llyna weryriad llawen yr awrhon
 Gan lu, arab wiw-lu, o'r ebolion ;
 A gwaez y ciwed gwyzau a'i cywion,
 Yr holl greaduriaid, rhull-gry' dewrion,
 Cryçneidiant, llàmant mor llon yn waftad,
 A llym dueziad llamedyzion ||.

Yn glau diau daw
 Pob peth â'i dreth draw,

* Hyll elynion.

§ Frydiau.

† Bleiziad.

‡ Diovnus lu, neu dorv.

|| Pysgawd duon, neu voç y môr.

Ei gân i'r hylaw
 Gynnor* hoywlon;
 Ond dyn cyndyn câs
 Ni vawl, wydiawl† wâs,
 Mo'i wiw lôr azas
 Am ei rozion.

Iôn gwiw haezi yn gyhoëzawl
 Wawd uvyzawl, â'i da vozion,
 Yt am rozi tymhor wezawl,
 A dewifawl i dy weifion.
 Yn y tegwç,
 Gwn y medrwç
 Aze'r elwç ‡,
 Zaeacrolion,
 Ac ni rozwç
 Ziolçgarwç
 Am dirionwç
 Mâd lôr union!

A çain vozion o çanvyzi
 Wir zaioni lôr i zynion,
 Mewn awç union p'am na çeni
 I ZUW CELI o wraiz calon?
 Mi à brydav,
 Rhwyz iawn geifiav
 Rozi'n gyfon

* Nozed, neu gynnorthwy. † Drygionus. ‡ Gorvolez.

I ti y TAD,
 Vy RHI, vawrâad,
 Dy vri di vrâd
 O vrwd vron!

H A V.

Dyma'r Hâv dymhor rhyvez, â digon
 O degwç a mawrez;
 Tymhor glân gwiwlan â gwêz
 Virein-wyç o vawr rinwez.

Yn hollawl dedwyzawl daeth
 Gwawr dêg y Grëedigaeth,
 I'w glendyd, a'i fryd fraw* odiaeth hyd wybyr,
 Iawn hylwybyr yn helaeth.

Pur ei efaith yw pryfwnt†
 Yr hollvyd, a.hyvryd hwnt;
 Nyça'n awr ei wawr a'i wêz,
 Wawl rhyvez o liw rhivwnt ‡.

Pryfwnt yw'r dryç gwyç a gwâr,
 Ys ev Huan Nev hoyw'n Iôr;
 Y gwibiawg, lwys enwawg fêr,
 Tywyllion ynt oll yn wîr,
 Heb borth ei oleuni pur.

* Hoyw, cynhyrjus, neu vywiauwg.
 ‡ Melyn.

† Pen, neu zeçre.

Edryç yn rhoz, mewn coziant,* golovnu
 O vro y Dëau vry y deuant;
 A lliw hyll tywyll töant yr wybren,
 Huan gwiw azien, hwn à guziant.

Yn ëwybyr y dineuant † amyl gawod
 O gurwlaw ifod, ac arloefant,
 Dilefsg o'u geirw y daliant i frydiaw,
 Rhugyl lavoeriau y rhawg liveiriant.

Pa açaws à vu puçiant, i'r llëni
 Hyn arloefi? neu ryw lefiant?
 Do i gu vaethu, heb vethiant, frwythau,
 A da eginau mewn digoniant.

Yn wyç eilwaith iawn çwalant o'r entyrç
 Y duav lényrç, a divlanant;
 Hyv wyneb haul, a'i vwyniant heb eiriaç,
 A'i wên zaw bellaç yn ziballiant.

Nyça ziriaid blaid o blant, mor wylltion
 Am yr avon yn awr a'mrwyvant;
 Yn y dwvyr dilwvyr daliant i'mdroçi,
 A moz weifgi pan ymziosgant.

* Cystuz.

† Tywalltant, neu dyverant.

Niver o Longau noviant yn awr, draw
 A gwyr hylaw o *Loegyr*, a *Holant*;
 Hyd vŷr gwelw am elw, à maelant, pob rhai
 Dir am vwnai dewr ymovynant.

Y *Celliaid** cu y llywiant, gadyr blaid,
 Etto'r *Hispaeniaid* dyrys poenant,
Nobl mwyn *Peryw*'n *abl* mynant, a *Mecfig* †,
 Yr *Amerig*, a grym o ariant.

Ar y mynyz, er mwyniant, mae'r Devaid,
 A'r Bygeiliaid arab a'u gwyliant,
 Rhag orn y cyveiliornant o'u rhyzid,
 Yn oreilid, ‡ yno areiliant.

O'u goror eilwaith eu gyrant ar léd,
 A gwib i wared, ac a'u bwriant,
 Mewn llwyz, yn ebrwyz i'r nant i'w golçi,
 Ar hyn gwedi y rhai'n à gadwant.

I'r gail draw hylaw heliant hwynt eilwaith —
 Nid oes obaith vunydy o feibiant
 I çwi braiz mwynaiz, nes mŷnant adrev
 (Iawn im'azev) y gwlân i'w meziant.

Cneivwyr lu yn zifuant mor bryfur,
 Er eu cyfur, yn awr y ceifiant
 Welleiviau, ac a'u llivant, a'r praiz pêr,
 Yn gu niver, yno à gneiviant.

* Y *Francod*. † *Peryw*, a *Mecfig*, gwledyz yn *America*
 tan lywodraeth yr *Ysfaen*. ‡ Tan bwys, neu oval.

O'r hualau * yr hwyliant, yn çwannawg,
Y llu bywiawg i'r lle y buant;
Ac elw mād ein gwlad à gludant hwythau
I'w trigvanau, er tra gwiw vwyniant.

Edryçav ifod, drwy draçwant yn glau
A fladuriau hôf lu à dýrant
At weiriau, ac a'u torant drwy'r gweunyz,
Dolyz, neu rofyz, ac ni rufant.

Ys y diwyd weis deuant yr awrhon,
A'r morwynion, y rhai à 'mranant
Yn bleidiau maith, a gweithiant eu gorau,
A'r deheu gribiniau garw-boenant.

Yn unair y gwair à g'weiriant gerllaw
Yn wyç, hylaw, ac a'i iawn çwalant;
Trwy gyfro y crynôant hwn eilçwyl,
Dillyn orçwyl, a da'i llanerçant.

Mewn çwýs a çur llavuriant yn zizadyl,
Deulu gwiw trwyadyl, ac a'i tröant,
Yr hôf iawn wair, er fýniant yn yftig,
Ag egni hyllig à gynnullant.

Mād eilwaith ei mydylant ozi draw,
Eu meirç hylaw mor wyç â heliant,
Certwyni, ceir, amyl beiriant perthynawl,
Ac eithav unawl, a'u gwaith à vñnant.

* Rhwymau, neu lyfetheiriau.

Yna'n

Yna'n efgud y cludant hwn adrev,
 Wyr, oll i'w hazev er eu llwyziant,
 Yn enwawg berthawg o borthiant at raid
 Eu haniveiliaid, hyn 'ovalant.

Ar y vll gynnwl amyl gant mewn llwyni,
 Dan ymrozi, dinam orweziant;
 Heb ball, gozev ni allant yr huan,
 Gan enwog anian ei ogoniant.

Llyna'i gu wyneb llawn o ogoniant,
 A'i lygad yn uvel* gyda nwyviant;
 Lleuer† rhagorawl, lliw aur ac ariant —
 Yn ei wêz gânaid a'i lawn zigoniant,
 Pa rai'n zi gêl a'i gwelant yn berfaith,
 Gan ei gre' efaith, ac a'i iawn grafant?

Ti'r Haul y Nevoez, tra hael o nwyviant,
 Gan dy gu wyneb, a gwên d' ogoniant,
 Y dewifawl vlodau à wywafant
 O'u gwyçder bywiawl, ac iaç dra buant;
 Swrth ifod y fyrthiasant, ai'r perfaith
 Liw eres‡ ymaith, ail i ryw fiomiant!

Drwy yr holl nevoez draw â rhull§ nwyviant,
 Sain enwawg agwrz fy yno'n geugant, ||
 Taranau 'r awyr mewn trin à ruant,

* Tân.

† Goleuni.

‡ Aruthyr, neu ryvez.

§ Braç, parawd, neu hael.

|| Yn wir, neu yn ziammau.

Ail cyvlegrau * ar gadau ergydiant ;
Mellt didor a'u blaenorant, ail flamlyd
Dân diaçar † ennyd a'n dyçrynant.

Cymylau'n ziau weithian à zeuant,
Y wybyr dêg wezus o bryd à guziant ;
Drÿmed, etto wyllted y tywalltant,
Byz mawr leveryz môr o liveiriant—
Daw hezwç, a dyhuziant, a lleifiau
Y cerbydau diwecry à beidiant.

Ti'r GWIR-ZUW enwawg, trwy gu arzuniant,
Cai, ein Uz ‡, vythawl acan zivethiant,
Gan amryw viloez gân a mawr voliant ;
Am dy waith gwyç, cein-wyç yt y canant ;
Dawr mewn llâd i bob mant, am euraid
Dymhor wiw-gânaid, mawrau d'ogoniant.

CYNHAUAV.

Tyred wedi 'r Hâv tirion, cain, hywez,
Y Cynhauav frwythlon,
Yn helaeth â lluniaeth llôn,
Er elw i zaeanolion !

Gwelav hyvryd bryd gerbron ! y meufyz
Grymufawl mor llawnion,
O yd mawr-vrig â digon
O gynnyrç, a llewyrç llon.—

* Oferynau i faethu.

† Digariadus, neu hyll.

‡ Ceidwad, neu nozed.

Gwarfyth yn hir vu'r gorsen,
Crymai'n awr, hôf wawr, ei fen
Gan y drym-zwys dywyfen reuvezawg*,
Volwynawg velynwen.

Cyrç dynion glewion, yn glau,
Ar redeg at yr ydau,
A deuant i'r maes, diau â'r 'fgythrawg
Grai miniawg grymanau.

Ac yn ëorth †, egniawl,
Medant yr yd (hyvryd hawl)
Gan weithiaw drwy gyfraw gwyllt,
Rai gorwyllt, yn dra gwrawl.

Daw heb *fael*, o ziwael zull,
Zigonez i za gynnull
I mewn i'r yfgubau maith
(Orhof waith) yr yd ar full ‡.

Madws cael, â grym odiaeth,
Enwawg un i'w rymaw'n gaeth,
Cyn hir iawn gludir yn glau,
I'r ydlanau'r da luniaeth.

* Llawn o elw, neu doreithiawg. † Ystig. ‡ Brys.

Wedi'r cludiad mād o'r maes,
Adlaw * truan gwan à gais,
Ac hollawl uvyzawl voes,
Yno weithian lofa'n lwys
(Un adill) † gwezill y gweis.

Ti'r tlawd gwan byçan, heb wād,
Sy'n awr yn hēl t'wyfen yd,
Ail RUTH, dan y Glyw ‡ a'i rād,
Mwy dedwyz, hylwyz, o hyd,
Wyd o wēz, a mawrez mād,
Na'r llawn anvozlawn i'w vyd.

Gan weis gwolau'n § gynhes gwelir
Y goludawg yd à gludir,
A bwrir i'r 'sguboriau;
Daw'n awr hevyd, yn wyr rhyvez,
Rai i'w guraw'n zidrugarez,
Grymus-wez egyr eu moefau.

Tan glōd daw'n glau,
Vuziawl vozau—

Weisg burwyr i'r 'sguboriau,
Yn zynion dewrion di dau.

* Dyn gwael.

† Penaeth.

‡ Dirmygus.

§ Golau, eglur.

Ceifiant wyntyll, rhydylliau (wyr erzrym*
 Gwiw-deg o awgrym) gyda gograu;
 Ceir yd iac bellac yn ei bau mewn llwyz—
 Byz avlwyz i'r avrwyz arw evrau.

Esgariaeth dwys a girad†,
 A 'madawiad trwm diau,
 Rhwng ūs a grawn iawn, yn wir,
 Yna welir yn olau!

Gwyç yw cyvlwr
 Y llavurwr,
 A'r fyzywnwr‡
 Syw ei zoniau,
 Wedi'r prysur
 Waith a'r llavur,
 D'ai rhyw gyfur
 Da rhag eifiau.

Llyna gnwd dillyn§ o gnau, yn helaeth
 Yn hiliaw cangenau
 O gyll irion, dirion dŷrau;
 A daw ewaint|| yn awr diau,
 Gyda dynion llon i'r llwynau;
 Tra hoyw'u casglant o'r cu ofglau¶,
 A mŷnant, gan eu çwantau, yna'n hyll
 Gnewull i'w geneuau.

* Cadarn. † Garw, tôft. ‡ Tyzywnwr, neu un yn trin tir.
 § Harz. || Merçed ieuainc. ¶ Ceinciau.

Ervai * llewyçus yw'r avallaçau †
 A'r tirvion, a llawnion avallenau ‡
 A rhywiawg nôz, ail i'r rhai GWENZOLAU §;
 A llyna viloez o'r llon avalau
 Yn velus, hapus fypiau arnazynt,
 Hwnt, eirioes ydynt yn eu trwfiadau.

Nyça gannoez çweg i enau,
 O'r pur rwning ar eu prènau;
 Mae eirin merwys,
 A golwg wiwlwys,
 Iawn a glwys.
 Yno'n glau.

Oç, yr Huan gwiwlan golau!
 Troes yr awrhon tros ororau
 Eng arwyzion, dringai razau
 I bur duez bro y Dëau.

Gwîr y daw'n enwawg rai dynionau,
 Hylaw o awgrym â çyvlegrau,
 Gan ymosfawd, rai dygyn eu moesfau,
 Ar uthyr ehediaid drwy ruthriadau.

* Diau. † Coed avalau furion. ‡ Coed avalau perion.

§ Tywysawg o'r Alban yn y 6 ganriv, yr hwn à rozes yr Avall-
 enau i Vyrzin Wylt, i'r rhai y gwnaeth ev gân orçestawl.

Dacw folion zynion dizoniau,
 Milgwn, a huaid, diriaid dýrau;
 A rhêd y ciwed ar hyd caeau,
 A thrwy zolyz, brònyz, a bryniau,
 Am y vaç geniaç yn gwau—'n ol gorllwyn,
 Ow! daeth cymmrwyn * wedi'i thêg gamrau.

Mwy dewifawl, vuziawl vozau,
 Yw olrain madyn, gony'n gwinau;
 A'i gael ar full o giliau'r fau waedlyd
 (A'i anian zrewllyd) yna'n zrylliau.

Anrheithwyr, yn awr, hwythau
 Deuant i'r gerzi, diau,
 Ac yn union gwenynau
 O'r divyr vodrydavau †
 A vygant mewn traçwantau;
 Er da elw crwybyr y diliau
 A wasgant, mýnant y mêl,
 Yn dawel, i'w llawn deiau.

Llyna zull unig
 O goed gwywedig,
 A gne zielwig ‡,
 Egwan zeilliau;

* Govid, trueni, neu vlinder. † Cyçod. ‡ Salw, egwan.

Yngwrth fwrth fyrthiant,
Hynod zihoenamt *,
Ow! Ow! darvyzant
Drwy wyw vozau.

Cyn i'r anwyn
Auav gyçwyn,
Duon guçiau;
Yn rhwyz d'ai'n rhâd,
Wîr lwyz i'r wlad,
Arwyz wiw-rad,
Roz orau.

Wedi 'n poenau, Dûw ein Penaeth,
Rwyz Gun odiaeth, rhozai gnydiau,
Un gwiw'n olau yn gynnalïaeth
Ei gadwraeth à gaid orau.

Clau yr haezai cu Lyw 'r rhozion,
Un mât union, am y donïau
A hael danai i'w lu dynion,
Gân vwyn ëon gan vunäau †;
Rhozai'n rhyvez
In' zigonez
O'i drugarez,
Duw Ri gorau;

* Marweiziant.

† Myrziynau.

Boed ei vawrez,
Yn ziziwez,
A'i ogonez
Y'mhob genau!

GAUAV.

Oç, Auav! garwav fy'n gaeth, lwm dymhor,
A'i lem dymheftyl helaeth;
Oç, arw olwg, çwerw alaeth,
Ei wawr zu yn awr à zaeth!

Oç! yr Huan, amdanad âi govid,
Ac avar* yn waftad:
Bu d'wyneb â'i dywyniad,
Dros dro, yn goleuo'n gwlad!

Buoſt y gloyw hoyw Huan hôf unwaith,
Megis feneftyr lydan,
Uwç y zaeor mal arian,
A'th belydyr ail gloyw-wydyr glân.

Yr awrhon Haul wyd vryçeulyd d'agwez,
Darvu'th degwç hyvryd;
Y furvaven, nev hevyd,
Galarwiſgawz gawz† i gyd!

* Galaeth, helbul.

† Caſug; gwg, cythruz.

O'r Goglez drwy gau wagle yr afur,
 Gyda'th wrefawg asgre*
 Y tynaiſt bryd dy wiwne †
 Ymaith, a'th hir-daith i'r De ‡.

Pan giliaiſt, poen ac alaeth, nod waelaiz,
 A'n daliai mewn cyllaeth §,
 Rhaid bôd, yn ol rheolaeth,
 Y gwynt blawz a'i gawz yn gaeth.

Diau, gwallus vu dy golli, er hyn,
 Y mae'n rhaid bozlioni,
 Mewn nŷç, nes y delyç di,
 Wawl || enwawg i'n hail lônî.

Goglezwynt garw'i hynt, ac egyr hîn à gair,
 A girad iawn zryghin,
 Sy'n deçreu'n çwerw a gerwin,
 Mewn trymder, a blyngder ¶ blin.

Mae'n hynod canvod pob cwm, a bryniau,
 A brònyz mor noethlwmm;
 Mae ciliau, oçrau açrwm**,
 Pob mangre', a lle yn llwm.

* Bron, monwes. † Gwiwliw. ‡ Dëau.
 § Hiraeth. || Goleuni. ¶ Rhwyſg, gormes. ** Cam.

Darvu'r llwydrew tew'r pryd hyn, yn astrarus*,
 Zinyftriaw pob gwelltyn;
 Ni welav un çwimp impyn,
 Na fothaç maith, çwaith na çwyn.

Am y prefeb gwynebu yr annez,
 Ar unwaith, a nefu,
 A gniv† ryvez gan vrevu,
 Y mae'r gwartheg cein-deg cu.

Cymylau draw à wlawiant i yngwrth
 Eängu pob cornant;
 Mae'n fyn, yn nyfryn a nant,
 Leveryz mawr liveiriant.

Ein daearen fy'n hynod oeri,
 Ac yna'r awel yn dygyn rewi
 Dyvroez, a llýnoez, mal llèni tewion,
 O'r iâ'n galedion erwin glwydi.

Myned ar redeg, mewn direidi
 (A gair hoyw adrawz y gwrhydri?)
 Yn ysgavyn, ac yn weifgi, hyd iâ'r naint,
 Y mae hy-ewaint gan ymhoywi.

Ar y zu adeg mae'n oeraiz odi,
 A'r hynod wybyr uçod yn broçi;
 Eiry gwyn, purwyn, fy'n poeri'n bigawg
 Ei blu ewynawg yn bla ini.

* Gerwin, blia.

† Heldrin, govid.

Oç! eira aruthyr uwç Eryri,
Deuai'n drwç vawr driſtwç vry droſti;
Llyna'r ôd, hynod i'w henwi'n gauad,
Garw i'w zirnad, ac oer oziarni.

Llwythawg, molwynawg, yn ymlenwi
Ein tir yw manod: ond trwn ini,
Vod y vantell, hell yw hi, ar lethyr bron,
A llawr ifelion, galler fylwi?

Mae'r trueiniaid gweiniaid dan gyni',
Hwynt hwy lu adill, yn eu tlodi,
A ânt drwy'r ôd, gan godi'n newynawg,
At rai goludawg trwy galedi!

Zyn digonawl bydawl, heb oedi,
Dyro'n helaeth luniaeth i lenwi
Y gweiniaid, a'u digoni, o'th gyvoeth,
Heb eiriau cignoeth, na bwrw coegni.

Er ein mawrion gwynion o gyni';
Er du anhunez, rhaid in' hòni,
Na wna NAV, rwyzav, rozi dîm gerbron
Un o'i zynion na bo'n zaioni.

Dwg ni, Iôn, union Arweinyz, i fail
Y GAERSALEM Newyz;
Llyna y Bau lle ni byz
Un drwg Aua'n dragywyz!

